

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/14099,Osrodek-Odosobnienia-dla-Internowanych-w-Strzebielinku.html>
2023-06-05, 09:44

Ośrodek Odosobnienia dla Internowanych w Strzebielinku

Ośrodek Odosobnienia dla Internowanych w Strzebielinku, funkcjonował 13 XII 1981 – 23 XII 1982 w ZK w Strzebielinku k. Wejherowa (gm. Gniewino); jeden z największych w kraju. Komendant: mjr Franciszek Kaczmarek. Od 13 XII 1981 internowano tu większość działaczy z Regionów Gdańskiego i Słupsk, członków KK zatrzymanych w siedzibie „S” w Gdańsku (w tym na krótko kobiety; łącznie ok. 1/3 składu KK), od III 1982 działaczy z Regionów Toruńskiego i Bydgoskiego przewiezionych z Ośr. Odosobnienia w Potulicach, od VIII – z Regionu Pomorze Zachodnie po likwidacji Ośrodka w Wierchowiu, od IX – internowanych z Ośrodka w Warszawie-Białolece.

W Ośrodku przebywało łącznie 491 osób; 4 XII 1982 – były tam jeszcze 72 osoby (w tym 6 na przepustkach i 5 w szpitalu).

Pierwszym internowanym był Lech Kaczyński, jako ostatni Ośrodek opuścił – Józef Taran. Internowani tu członkowie KK to m.in.: [Lech](#) Dymarski, Andrzej Gwiazda, Maciej Jankowski, Seweryn Jaworski, Karol Modzelewski, Janusz Onyszkiewicz, Jan Rulewski, Henryk Wujec, członkowie Prezydium KK, m.in.: Ryszard Błaszczyk, Jacek Merkel, Grzegorz Palka, Józef Patyna, Antoni Tokarczuk, Stanisław Wądołowski, Grażyna Wendt-Przybylska.

Ośrodek w porównaniu z innymi miał relatywnie wysoki standard: obszerny plac spacerowy, spacery 1,5-godzinne, ogródek, boisko do gry w siatkówkę, prawo do regularnych, coniedzielnych wizyt rodzin; w jednej z cel urządzone kaplicę; stosunkowo łatwo można było uzyskać skierowanie do szpitala (skąd kilka osób uciekło, m.in. Krzysztof Wyszowski).

Uciążliwe były: 16-osobowe cele, surowa cenzura

korespondencji, zła opieka lekarska na miejscu. W wyniku 4-krotnych wizytacji Komisji MCK złagodzano niektóre obostrzenia, m.in. otworzono cele, także umożliwiono uprawianie ogródka.

Opiekę duszpasterską nad internowanymi sprawowała kuria diecezjalna w Pelplinie (diecezja chełmińska). Kapelanem był ks. Tadeusz Błoński (kapelan Wojska Polskiego z diecezji gdańskiej), duszpasterskie wizyty w Ośrodku odbyli m.in: bp Edmund Piszcz, rektor seminarium duchownego w Pelplinie, bp chełmiński Marian Przykucki, bp gdański Lech Kaczmarek; ks. Hilary Jastak (proboszcz parafii NSPJ w Gdyni) pomimo podejmowanych starań nie uzyskał wstępu.

Internowani organizowali we własnym gronie wykłady i kursy językowe (prowadzone przez Antoniego Stawikowskiego), regularne niedzielne koncerty piosenek (wykonywane m.in. przez Zbigniewa Iwanowa, Edwarda Pacyńskiego, Antoniego Filipkowskiego), zajęcia sportowe (6 IX – 6 X Spartakiada Strzebielińska, gł. organizator Jerzy Grzeszkiewicz); Andrzej Trzaska rysował portrety i obrazy z życia codziennego; Stanisław Śmigiel zorganizował przemyt aparatu fotograficznego, którym Lech Różański utrwalił życie codzienne internowanych. Produkowano znaczki i stemple poczty podziemnej.

W III/IV 1982 grupa internowanych z Trójmiasta (Tadeusz Szczudłowski, Jan Koziątek, Józef Hamadyk, Bolesław Hutyra, Ryszard Szkant), pracująca w więziennej stolarni, wykonała potajemnie ok. 3-metrowy drewniany krzyż, który w Wielką Sobotę (10 IV) ustawiła w kaplicy Ośrodka na 5 min. przed przybyciem bp. sufragana Jana Nowaka z diecezji gnieźnieńskiej (16 I 1983 b. internowani wystawili kopię tzw. Krzyża Strzebielińskiego podczas mszy św. w Bazylice Mariackiej w Gdańsku). 27 VII chorzy z Ośrodka, przebywający w szpitalu w Wejherowie, wykonali prosty, drewniany krzyż z klęcznikiem, przekazali go nast. jako dar do parafii św. Brygidy w Gdańsku. 9 V bp sufragan E. Piszcz poświęcił obraz Matki Boskiej Strzebielińskiej wykonany przez Antoniego Szymkowskiego.

Prawie od początku podejmowano akcje protestacyjne, m.in.:

odmawiano udziału w tzw. rozmowach obywatelskich z funkcjonariuszami SB, ogłaszano apele, oświadczenia, wydawano ulotki, malowano napisy i plakaty; prowadzono stałą kampanię piętnowania zgody na emigrację polityczną, uroczystości obchodzono święta religijne i narodowe, 13. dnia każdego miesiąca organizowano tzw. łomot – protest polegający na wywoływaniu hałasu, wyjątkową tego rodzaju oprawę miały obchody tzw. półrocznicy wprowadzenia stanu wojennego 13 VI

1982. 7 X grupa 20 internowanych rozpoczęła 5-dniową głodówkę w proteście przeciw delegalizacji „S”.

Internowani utworzyli wewnętrzną reprezentację: tzw. Radę Obozu; w jej skład weszli przedstawiciele poszczególnych Regionów, na czele stał Konrad Maruszyk (do czasu zwolnienia 7 VII). Nie wszyscy akceptowali politykę Rady – część stała na stanowisku realizmu politycznego (tzw. linii Lecha Wałęsy), inni prezentowali pogląd maksymalistyczny (linia Andrzeja Gwiazdy). Różnicom tym dano wyraz w liście z 20 VIII do prymasa Józefa Glempa: odnosząc się do tez Prymasowskiej Rady Społecznej z 5 IV, zaznaczono, że nie wszyscy internowani w Ośr. Odosobnienia w Strzebielinku podzielają jej stanowisko ws. porozumienia narodowego.

Władze podejmowały działania zmierzające do złamania morale internowanych (tzw. rozmowy obywatelskie), jednak nie stosowano przemocy fizycznej. Grupą operacyjno-śledczą kierował kpt. Eugeniusz Maciuk.

Już w chwili uruchomienia Ośrodka znalazło się w nim 4 TW SB (1 z nich od razu zwolniony). W wyniku prowadzonych rozmów operacyjnych 13 XII 1981 – 20 II 1982 pozyskano do współpracy z SB 29 internowanych. Do chwili likwidacji Ośrodka pozyskano od więzionych łącznie 99 deklaracji lojalności, wielu zdecydowało się na emigrację. Marian Jurczyk po likwidacji Ośrodka został (z kilkoma innymi działaczami) aresztowany i osadzony w więzieniu.

Piosenki internowanych w Strzebielinku zostały 2-krotnie

wydane w podziemnym obiegu: *Strzebielinek. Piosenki internowanych, nagranie z obozu* (CDN, Warszawa 1983), *Internat. Z pomocą przyjaciół śpiewa Zbigniew Iwanow. Nagrania dokonano w ośrodku odosobnienia dla internowanych w Strzebielinku w październiku 1982* (Oficyna, Szczecin 1984). Andrzej Drzycimski i Adam Kinaszewski wydali pod ps. Jan Mur *Dziennik internowanego (XII 1981 - XII 1982)* (Instytut Literacki, Paryż 1985).

Wojciech Turek

[Region Gdańsk](#), [Strzebielinek](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)